

Euroregion Nisa

PROJEKTY PROGRAMU PHARE CBC

ZASEDÁNÍ RADY ERN

Naposledy v roce 2000 se rada regionálního sdružení Euroregionu Nisa sešla na jednání v polovině prosince v Heřmanicích. Zasedání, řízené předsedou ERN Ing. Milanem Faltusem, se zabývalo projednáváním řady dlouhodobých i aktuálních záležitostí, ke kterým přijalo příslušná usnesení. Obash jednání přibližujeme komentováním několika vybraných částí.

Kontrola usnesení

- Vzhledem k tomu, že se nepodařilo zajistit dostatek finančních prostředků na dokončení rekonstrukce objektu v Jablonecké ulici v Liberci, vyslovili členové rady souhlas s návrhem na odstoupení od smlouvy se Správou státního majetku.
  - Splněn byl úkol uložený Sekretariátu ERN na prověření možnosti komerčního využití infoboxů a infotabulí tím, že mezi Euroregionem Nisa a Agenturou regionálního rozvoje byla podepsána mandátní smlouva, dle které ARR ono komerční využití infoboxů zajistí.
  - Sekretariát ERN se rovněž vyrovnal s úkolem, týkajícím se rekonstrukce turistických stezek. Realizace se uskutečnila díky získání příspěvku od Lesů ČR a úkolem Sekretariátu ERN bylo projednat se zúčastněnými městy a obcemi jejich částečný podíl na vynaložených nákladech. V tomto smyslu bylo uzavřeno osm smluv, na jejichž základě získá ERN do svého rozpočtu zhruba 400 tisíc korun.
- Ostatní úkoly z předchozích usnesení rady ERN jsou průběžně plněny.

Peníze z okresních úřadů nebudou

S reformou veřejné správy vznikla novela zákona o okresních úřadech, která mění podmínky jejich účasti v různých sdruženích, jakým je také Euroregion Nisa. Okresní úřady v nich mohou setrvat maximálně do 31. prosince 2002, ale poskytovat finanční příspěvky oněm sdružením lze jen do konce roku 2000.

Na základě toho byl mezi Euroregionem Nisa a okresními úřady Liberec, Jablonec nad Nisou, Semily, Česká Lípa a Děčín podepsán dodatek existující smlouvy, který uvedené skutečnosti oficiálně zakotvuje. V praxi to znamená, že uvedené okresní úřady zůstanou členy ERN ještě dva roky, ale již bez poskytování finančního příspěvku Euroregionu Nisa.

Postup v programu Phare CBC 2001

V souladu s harmonogramem stanoveným MMR ČR na postup v programu Phare CBC 2001, zabývala se rada posouzením předložených projektů. Z původně osmi zaslaných projektů jich, po odstoupení Českých drah od návrhu na rekonstrukci několika nádraží, zbylo sedm. Po seznámení se s jednotlivými projekty a po následné diskusi vyslovila rada souhlas s předloženými návrhy projektů v tomto pořadí:

NÁZEV PROJEKTU	INVESTOR
Výstaviště Jablonec n.N., centrum obchodní spolupráce Euroregionu Nisa	Město Jablonec nad Nisou
Revitalizace příhraničních oblastí Hrádek - Žitava	Město Hrádek nad Nisou
Dostavba inženýrských sítí a komunikací v Liberci - I. etapa a kanalizace Stráž n.N.	Severočeská vodárenská spol. Liberec, a.s.
Zkapacitnění silnice I/35 Stráž n.N. - Bílý Kostel	Ředitelství silnic a dálnic ČR
Silnice I/35 Bílý Kostel - Hrádek n.N.	Ředitelství silnic a dálnic ČR
Centrum národního parku České Švýcarsko	Město Krásná Lípa
Výstavba stanice zdravotnické záchranné služby Česká Lípa	Zdrav. zách. služba Česká Lípa

Postup realizace projektů ERN

Členové rady vzali na vědomí závěrečné zprávy o dokončení a vyhodnocení realizace projektů Vícejazyčná navigace turistů, Přeshraniční datová síť, Nisa - rekonstrukce turistických stezek a Obnova venkova.

Velmi podrobně se rada zabývala projektem Nisa - plynifikace příhraničních oblastí, který musí být ukončen do konce roku 2002. V informacích o projektech ERN ve Fondu malých projektů se členové rady seznámili také s projektem Přeshraniční konference ERN. Jedná se o konferenci k 10. výročí vzniku Euroregionu Nisa, která se v květnu 2001 uskuteční v Liberci. Rada vzala na vědomí také zprávu o činnosti pracovních skupin ERN, které se podrobněji věnujeme uvnitř tohoto zpravodaje a dále průběžnou zprávu o činnosti v rámci podpory Fondu budoucnosti a Spolkové nadace pro životní prostředí.

Z obsahu

2-3 Dokončené projekty ERN

4-7 Realizované projekty FMP

8 Pracovní skupiny v roce 2000

12 Rozvoj cykloturistiky

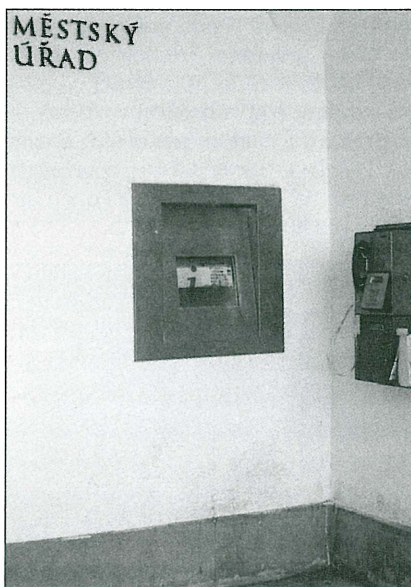

CZ 9604.0406 NISA - VÍCEJAZYČNÁ NAVIGACE TURISTŮ

Zvýšení turistického ruchu a zároveň zjednodušení pohybu našich i zahraničních turistů v oblasti Euroregionu Nisa - na tento nelehký úkol se zaměřil projekt Nisa - vícejazyčná navigace turistů, projekt z programu PHARE CBC. Jeho součástí je instalace poměrně značného množství turistických navigačních zařízení. Mezi ně patří elektronické zdroje informací - takzvané infoboxy, a informační tabule. Pokud zde bylo použito termínu "značné množství", rozhodně se nejednalo o tvrzení přehnané. Vždyť informačních tabulí bylo ve městech, obcích, ale i v jejich vzdálenějším okolí instalováno bezmála 700, přesněji 697. Z toho 25 na hraničních přechodech, 330 u zajímavých turistických cílů, 291 v obcích a městech a 51 tabulí bude sloužit cykloturistům. Počet čtyřiceti infoboxů instalovaných ve třiceti pěti městech je rovněž velmi významný, navíc jsou tato zařízení v některých ohledech pro turisty nenahraditelná. V infoboxech jsou nainstalovány informace o historii, současnosti, kultuře a turisticky zajímavých objektech a místech našich měst. Všechny informace v polském, německém a samozřejmě českém jazyce jsou doplněny obrazovým materiálem a budou pravidelně aktualizovány. Jejich vyhledávání je usnadněno pomocí interaktivní obrazovky. Největší výhodou informačních boxů je jejich dostupnost, která je zajištěna po celých 24 hodin denně. Přístroje, které pomáhají našim i zahraničním turistům jsou umístěny většinou poblíž radnic a sídel městských úřadů. Také se s nimi je možné setkat ve výklencích historických budov nebo na malebných náměstích.

Dodavatelem informačních zařízení - infoboxů je firma Bull s.r.o. Ta společně s dodávkou samotných infoboxů zároveň zajišťovala i zpracování dat. Tato data (informace o městech, fotografie atd.) poskytla v rámci projektu samotná města, o jejich sjednocení a seřazení se postarala Agentura regionálního rozvoje Liberec. Ta zároveň

Infobox v Hrádku nad Nisou

koordinovala činnost všech zúčastněných, tedy obcí, měst a dodavatelů, a to jak v případě instalace infoboxů, tak informačních tabulí.

Dodavatelem informačních tabulí je firma Akant Comercia s.r.o.

Celý projekt si vyžádal podporu z programu PHARE CBC ve výši 363 299 EUR. Z toho na část "infoboxy" bylo vynaloženo celkem 95 248 EUR, na část "infotabule" celých 268 051 EUR. Tato podpora činí 75% veškerých nákladů. Zbýlá čtvrtina je tvořena vlastním podílem jednotlivých obcí a měst. Už samotná realizace tohoto projektu je dalším důkazem o zájmu Evropské Unie na kvalitních vztazích mezi přeshraničními oblastmi sousedících zemí a zeměmi Evropské Unie.

Celý projekt byl rozvozem zbylých tabulí ukončen počátkem srpna 2000. Dne 30. srpna byl v Hrádku nad Nisou za účasti delegátů EU, především pana Stephena Collinse a zástupců z řad dodavatelů slavnostně ukončen projekt „Nisa - vícejazyčná navigace turistů“.

Již v době slavnostního ukončení projektu se

Jedna z informačních tabulí

nicméně ukázalo, že kvůli nevhodně zvoleným technologiím blednou údaje na některých kovolisticích infotabulích, mimo to se objevilo také několik stížností na zjevné nedostatky v textech. Tyto nedostatky byly projednány s dodavateli s tím, že budou odstraněny včas tak, aby byly infotabule plně připraveny na jarní zahájení turistické sezóny.

CZ 9701.04.01 NISA - ROZVOJ TURISTICKÝCH STEZEK

Projekt byl určen na obnovu a rekonstrukci dvaceti turistických tras v české části Euroregionu Nisa. Byl součástí regionální strategie rozvoje cestovního ruchu a v souladu s Rozvojovým konceptem turistických stezek Euroregionu Nisa byl zahájen v roce 1997 a kompletně dokončen v lednu 1999. Hlavním cílem bylo zrekonstruovat a zkvalitnit desítky kilometrů turistických stezek, z nichž drtivá většina byla v havarijním stavu. Projekt tak přispěl k regionálnímu ekonomickému rozvoji prostřednictvím podpory turistického sektoru, přičemž byla provedena obnova a rekonstrukce 150 - 200 km turistických stezek; obnova a rekonstrukce památek a turisticky zajímavých stanovišť.

Prostřednictvím projektu byla z EU poskytnuta finanční podpora obcím v celkové výši 550 000 EUR. Tato částka byla použita na spolufinancování malých investičních akcí - subprojektů v příhraničním regionu s maximálním finančním příspěvkem (grantem) 40 000 EUR na jednu akci. Část českého podílu uhradily též Lesy ČR, as. v případech, kdy obnovené či nové stezky vedou přes území, která jsou v jejich správě.

Projekt byl implementován na základě metodiky Grantového schématu umožňující přidělení grantů na menší infrastrukturní akce. V rámci Grantového schématu o výběru vhodných akcí rozhodovala výběrová komise projektu složená ze zástupců MMR a regionu. Řízením projektu byla pověřena Agentura regionálního rozvoje Nisa, jež byla smluvně odpovědná IA CBC Phare za dodržování všech procedur Grantového schématu. Každá akce realizovaná v rámci tohoto projektu byla proto po svém ukončení podrobena auditu.

O přidělení grantu žádala města a obce v okresech Liberec, Jablonec n. Nisou, Semily, Česká Lípa a severovýchodní části okresu Děčín, tzn. české části Euroregionu Nisa. Od okamžiku vyhlášení Výzvy měl každý potenciální zájemce jeden kalendářní měsíc na přípravu návrhu akce a na vyplnění žádosti. Při přípravě rozpočtu bylo

třeba specifikovat jednotlivé aktivity a v jejich rámci pak uvést konkrétní nákladové položky. V celkovém souhrnu výdajových položek bylo nutné dodržet minimální požadovaný podíl žadatele na spolufinancování projektu. Bylo předloženo celkem 47 žádostí, které byly vyhodnoceny dle kritériálního hodnocení. Předmětem hodnocení byla kvalita a připravenost projektového návrhu a výsledek hodnocení byl předán výběrové komisi projektu.

Ta přihlédla k technickému hodnocení akce, a dále sledovala hodnotící kritéria stanovená v Grantovém schématu. Z důvodu přetlaku projektů ucházejících se o udělení Grantu komise nakonec přistoupila k možnosti snížit požadovanou výši dotace u většiny akcí. Díky tomu mohlo být vybráno 20 nej kvalitnějších subprojektů.

ARR prováděla formou supervizních prohlídek průběžný monitoring a dohled postupu realizace jednotlivých akcí v terénu. Ukončení jednotlivých akcí probíhalo v průběhu měsíce října, vyúčtování a závěrečné zprávy z projektů byly dodány od příjemců grantu na ARR do poloviny listopadu 2000. Do konce listopadu 2000 byly po celkovém auditu všechny subprojekty vyúčtovány a placeny dle připomínek auditu.

Projekt Obnovy turistických stezek v Euroregionu Nisa byl významným krokem, který prohloubil a navázal na aktivity v minulosti vyvíjené jednotlivými městy a obcemi. V rámci zadání projektu, ale i pro zviditelnění celého záměru byl natočen krátký dokumentační snímek o cíli, smyslu a průběhu realizace projektu, který obdrželi všichni příjemci grantu, příslušné Okresní úřady a další zúčastnění. Pro informovanost širší veřejnosti byly rovněž vyhotoveny mapy Turistických stezek v ERN - 20 tipů na výlet, které budou distribuovány do Informačních center v Euroregionu Nisa.

Soudě dle ohlasů ze strany příjemců grantu, jiných organizací (správy CHKO, Lesy ČR), výsledků auditorské zprávy a v neposlední řadě i reakcí širší veřejnosti byl projekt i jeho realizace v terénu velmi kvalitní a úspěšná, předpokládané záměry byly naplněny, finanční prostředky, poskytnuté z EU byly použity smysluplně a v regionu „viditelně“. Vzhledem k těmto skutečnostem není nepravděpodobné, že rekonstrukce turistických stezek budou pokračovat i v následujících letech.

CZ 9701/05.02 NISA - PŘEŠHRANIČNÍ ROZVOJ VENKOVA

Účastníci studijní cesty do SRN

Euroregion Nisa v roce 1997 navrhl projekt „Nisa - přeshraniční obnova venkova“, na který byla přidělena finanční dotace z programu Phare CBC. Projekt zahrnoval 6 malých investičních subprojektů zaměřených na rekonstrukci tradičních historických míst (hřbitovy, křížové cesty) v šesti vybraných městech a obcích Euroregionu Nisa. K rekonstruovaným stavbám mají z historického hlediska úzký vztah také obyvatelé ze sousedního Německa. Projekt byl dále rozšířen o tzv. měkké subprojekty, v rámci kterých byly zpracovány rozvojové studie pro pět venkovských mikroregionů z ERN Podralsko, Jizera, Tolštejn, Jizerské hory a Jilemnice.

Z projektu byla podpořena přeshraniční výstava zemědělských plodin v Pěnčíně, která se konala na konci října 2000. Součástí

výstavy byly také odborné přednášky a konzultace s odborníky nejen z celé České republiky, ale také ze zahraničí (německá a polská část Euroregionu Nisa). Akce lze vzhledem k velkému množství spokojených návštěvníků a kladnému ohlasu i v deníčním tisku hodnotit jako velice úspěšnou.

Dále byla v rámci projektu zorganizována studijní cesta pro představitele měst, obcí a další regionální odborníky z Euroregionu Nisa. Během pobytu se účastníci setkali s představiteli "Bodamské konference" jako koordinačního orgánu zúčastněných zemí - Bavorska, Badenska - Wurttenberska, Švýcarska, Lichtenštejnska, Voralbergu (období Euroregionu Nisa). Byl jim představen projekt samosázobení ekologickou energií na ostrově Mainau. Velice zajímavou a přínosnou částí odborného programu byla návštěva rodinného ekologického statku s orientací na agroturistiku, stavební podnik a podnik zabývající se odpadovými technologiemi. Součástí subprojektu byl také úvodní seminář, který se konal před odjezdem na studijní pobyt.

Hlavním cílem projektu Nisa - přeshraniční rozvoj venkova však bylo provedení oprav na několika památkách v příhraničním regionu severních Čech. Rekonstrukce poškozených po léta zanedbávaných památkových objektů je v mezích tohoto projektu nutno chápat nejen jako snahu o záchranu česko-německého kulturního dědictví, i zlepšení vzhledu venkovské krajiny a v neposlední řadě zvýšení atraktivitu této oblasti pro návštěvníky z celého Euroregionu Nisa.

Přípravou celého projektu a managementem byla pověřena ARR Nisa, která na začátku ledna 2000 časový harmonogram přípravy a realizace jednotlivých subprojektů. Ve spolupráci s příjemci jednotlivých stavebních subprojektů byly připravovány a konzultovány zejména technické části tendrových dokumentací. Tato fáze však i přes zvýšené úsilí zabrala více času než bylo původně plánováno. ARR při zpracování projektových dokumentací od příjemců jednotlivých subprojektů - měst a obcí zjistila řadu závažných nedostatků a bylo tedy nutné je ve spolupráci s městy postupně odstraňovat. Situace a vzniklé problémy byly průběžně konzultovány s představiteli IA CBC Phare a o situaci byl informován také Řídící výbor projektu. Pět stavebních subprojektů bylo ukončeno ke konci října 2000. Zástupci ARR se účastnili předávání všech staveb. Šestý stavební subprojekt byl dokončen a předán v listopadu 2000. Projektový tým se v této závěrečné fázi projektu zabýval především kontrolou vyúčtování a řádného dokončení, resp. předání jednotlivých staveb. U "měkkých" subprojektů v uvedeném období také vrcholila realizační fáze. Z tohoto důvodu se ARR soustředila na kontrolní činnost a monitoring, na konci listopadu pak probíhalo vyúčtování a kontrola závěrečných zpráv od dodavatelů.

Seznam kulturních památek obnovených v rámci projektu:

Rekonstrukce hřbitova u Kostela sv. Ducha ve Višňově
Rekonstrukce Křížové cesty v Jiřetíně pod Jedlovou
Rekonstrukce lesního hřbitova v Novém Boru
Rekonstrukce Křížové cesty ve Šluknově
Rekonstrukce hřbitova ve Skalici u České Lípy
Rekonstrukce hřbitova ve Stráži pod Ralskem

CZ 9604.0407 NISA - PŘÍHRANIČNÍ DATOVÁ SÍŤ

Hlavním cílem projektu Nisa - příhraniční datová síť bylo usnadnění a zkvalitnění přeshraniční spolupráce, zkvalitnění práce ERN a zlepšení komunikace jeho členů, usnadnění přístupu občanů k informacím zveřejňovaným okresními, městskými a obecními úřady, zvýšení turistického ruchu v oblasti, podpora podnikání, navazování mezinárodních kontaktů v oblasti výměny zboží, podnikání, kultury apod. v rámci ERN i mimo něj.

Výsledkem projektu tak měl být především vznik veřejného informačního systému dostupného po Internetu, který bude obsahovat informace o organizaci ERN a jejích členech, o regionu, o kulturních, turistických, sportovních a podnikatelských možnostech v ERN. Veřejný informační systém měl být koncipován jako rozšíření stávajícího systému ERNIS. Veškeré informace, s výjimkou informací s lokálním významem, byly k dispozici ve čtyřech jazycích (čeština, polština, němčina, angličtina). Systém musí umožňovat snadný přechod mezi jednotlivými jazykovými verzemi. Předpokladem bylo, že celý systém, bude předán v podobě fungujícího informačního serveru na WWW s adresou: <http://www.euroregion-nisa.cz> a na magnetických médiích v takové formě, aby mohl být nainstalován na serverech v Německu a Polsku. Součástí projektu byla proto nejen kompletní příprava www stránek, ale i zpracování údajů a vyložování 5000 kusů CDROM s offline verzí informačního systému.

Součástí projektu bylo i zřízení datového centra na Technické univerzitě Liberec a jeho kompletního vybavení. Toto centrum mělo mimo jiné sloužit i jako pozdější zázemí pro v rámci projektu budovaný veřejný informační systém.

Projekt byl zahájen Ministerstvem pro místní rozvoj otiskem výzvy k účasti na výběrovém řízení v Hospodářských novinách dne 28.4.1999. Celý kontrakt byl rozdělen na dvě části - na dodávku služeb a dodávku vybavení. Ve dnech 8. a 9. září 1999 proběhla přebírka vybavení datového centra na Technické univerzitě v Liberci. V průběhu roku 2000 pak postupně docházelo k předávání dalších výsledků realizace projektu - www stránky a CD-ROM

Celý projekt vznikl z vědomí členů ERN, že komunikace na bázi elektronických médií se brzy stane jednou z podstatných dimenzí přeshraniční spolupráce jako takové. Již v roce 1995 proto došlo v rámci přeshraniční spolupráce ERN k vytvoření pracovní skupiny pro vytvoření geografického informačního systému a výměny dat přes hranice. V pracovní skupině od počátku pracovali zástupci OkÚ Liberec, OkÚ Jablonec, OkÚ Semily, ČSU Liberec, ČSU Jablonec, firma EMA, město Liberec, Jablonec, Technická univerzita Liberec, HTWS Zittau, Polytechnika Jelenia Góra, Statistisches Amt Dresden, statistický úřad Jelenia Góra. Přípravné práce této skupiny byly podpořeny i z příspěvku MMR ČR, období příhraniční spolupráce. Výsledkem přípravných prací byla dohoda o společném postupu zúčastněných institucí v pracovní skupině, formulace projektu „Přeshraniční datová síť“, dohoda o měřítích digitalizovaných dat a společné softwarové a hardwarové základně. V prosinci 1995 byl předložen projekt „Přeshraniční datová síť“ jako návrh do programu Phare CBC 1996. Projekt byl schválen v JPMC programu v březnu 1996 a zaslán ke schválení Evropské komisi. Finanční memorandum programu Phare CBC 1996 bylo podepsáno v prosinci 1996.

Předpokládá se, že veškerá dohodnutá data budou zpracovávána pro následující vrstvy: správní hranice, vrstevnice (výškopis a polohopis), lesní hospodářství, vodní toky a plochy, emise, imise, silniční síť, železniční síť, energetika, technické mapy měst, ortofotomapy, územní plánování (VÚC, ÚP, urbanistické studie, koncepty rozvoje), pasporty silnic, mostů, pasporty komunikací, veřejné zeleně, městských a obecních infrastruktur, modely dopravní propustnosti, infrastruktura pro cestovní ruch (cyklistické a turistické stezky aj.), obyvatelstvo, občanská vybavenost a další a budou postupně aktualizována.

V blízké budoucnosti by mělo být celé území ERN pokryto vrstvami společně s navázáním atributových dat (statistika, socioekonomické ukazatele) a tyto informace zpřístupněny odborné i laické veřejnosti. V roce 2003 by poté takto celý vytvořený systém převzal organizačně i finančně Liberecký kraj, který by jej nadále spravoval a aktualizoval.

REALIZOVANÉ PROJEKTY V RÁM

MLADÍ ATLETI NA MĚSTSKÉM STADIÓNU

Lehkoatletické závody žactva z české a německé části Euroregionu Nisa se pravidelně pořádají již pět let. Každým rokem se mladí sportovci sejdou jednou v německé Hoyerswerdě a jednou v Liberci, kde je pořadatelem Atletický klub AC Slovan Liberec.

Zatím poslední soupeření mladých sportovců ve věku do patnácti let se uskutečnilo na podzim roku 2000 na Městském stadionu v Liberci. Touto akcí byl současně slavnostně zahájen provoz rekonstruovaného stadionu a poprvé tak vyzkoušen nově položený umělý povrch Polytan na běžeckém oválu i dalších sportovištích. Liberecký stadion je tak nyní zcela srovnatelný se stadionem v Hoyerswerdě.

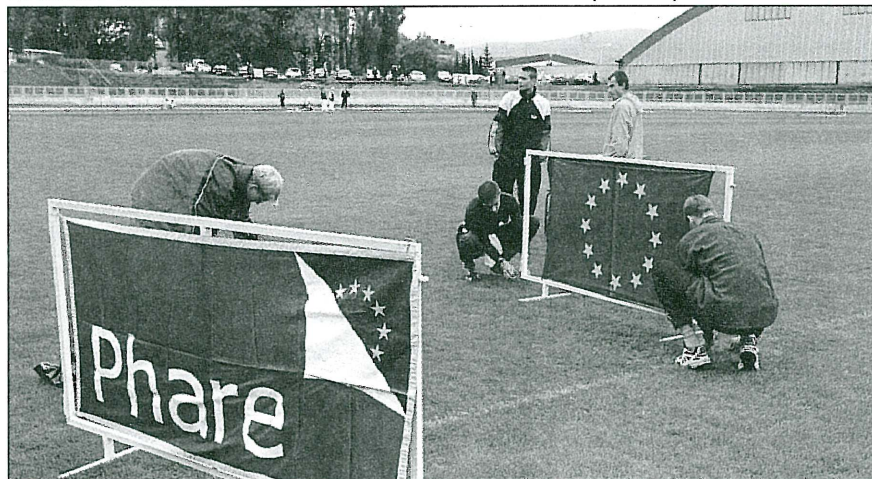
V jednotlivých věkových kategoriích se soutěžilo ve 32 disciplínách a závodů se zúčastnilo celkem 281 závodníků z obou

zemí. Českou část ERN reprezentovali mladí závodníci ze 14 atletických oddílů, německou část pak zástupci čtyř atletických oddílů. Závody měly regulérní průběh, byl dodržen náročný časový pořad, a tak byla celá akce ze sportovního hlediska hodnocena velmi dobře. Cíle projektu pak byly zcela naplněny i společenskou částí. Ta zahrnovala společné setkání sportovců obou zemí, předání propagačních materiálů, prohlídku historické části Liberce, zoologické i botanické zahrady a zábavního centra Babylon. Ke zdaru akce přispělo i výborné ubytování a stravování v hotelu Liberec.

Pořadatelé z AC Slovan Liberec při této příležitosti projednali další spolupráci s německými sportovci v roce 2001. Dohoda zejména obsahuje účast stovky mladých sportovců na dubnové závody v Hoyerswerdě a naopak reciproční účast němec-

kých atletů na žákovských závodech v září v Liberci. Navíc se uvažuje o vzájemné účasti na menších akcích, jako například zimní výcvikové tábory, či halové závody. Představitelé obou stran se shodně vyslovili pořádat obdobná společná setkání i v budoucnu, ale vzhledem k náročnosti takové akce konstatovali, že ji lze pořádat jen díky finanční podpoře z Fondu malých projektů programu Phare.

Běžecký pohár

Atletický klub AC Slovan Liberec získal z Fondu malých projektů podporu pro uspořádání akce nazvané Běžecký pohár Euroregionu Nisa. Záměrem bylo uspořádat tři kvalitní vytrvalostní běžecké závody ve všech třech částech Euroregionu Nisa. Projekt se podařilo v plném rozsahu splnit uskutečněním následujících závodů:

- Bieg Turowa na 30 kilometrů po trase Bogatynia - Zhořelec
- 27. Zittauer gebirgslauf v Obersdorfu v délce 17,5 kilometrů
- 34. Liberecký půlmaratón v Liberci

Závodů se zúčastnilo celkem více než 520 závodníků ze všech tří částí Euroregionu Nisa a za zvlášť pozitivní považují iniciátoři projektu navázání spolupráce s polskými organizátory. Všechny tři závody byly po technické a organizační stránce na velmi dobré úrovni a měly hladký a regulérní průběh. Splnily i své společenské poslání tím, že se na organizaci podílely také městské a další orgány. Přínosem je rovněž posílení vzájemných sportovních styků mezi kluby i závodníky celého regionu.

Pořadatelé věří, že byla založena tradice úzké sportovní spolupráce mezi všemi třemi částmi Euroregionu Nisa, což by se mělo potvrdit uspořádáním běžeckého poháru i v příštím roce. Na základě získaných zkušeností doporučují ponechat stávající vyhovující termíny, zlepšit popularizaci akce v regionálních sdělovacích prostředcích a propagaci zlepšit i vydáním tříjazyčných propozic, letáků a plakátů. Zvýšit by se měla také společenská úroveň závěrečného vyhodnocení akce.

Sportovní hry mládeže

Komise pro tělovýchovu a sport města Varnsdorfu byla pořadatelem již VI. ročníku mezinárodních sportovních her mládeže. Po tři dny souperilo zhruba 800 žáků a studentů středních škol a učilišť z Varnsdorfu a celého Šluknovského výběžku, ale i studenti ze Seifhennersdorfu v Německu a z Budyšína a Bogatyně v Polsku. Chlapci ze čtrnácti škol soutěžili v šesti sportech, dívky ze třinácti škol pak ve čtyřech sportech. Soutěžilo se v lehké atletice, plavání, nohejbalu, volejbalu, malé kopané a ve stolním tenisu. Rozhodčími byli dobrovolní pracovníci z TJ Slovan Varnsdorf, učitelé z Plavecké školy a ze zúčastněných škol. Přestože soutěží se vesměs zúčastnili ti žáci a studenti, kteří nejsou zapojeni ve sportovních oddílech, bylo dosaženo hodnotných sportovních výkonů.

Na závěr sportovního klání bylo ve Studentském centru na Střelnici uspořádáno kulturní setkání všech zúčastněných, zakončené společnou diskotékou. V průběhu celé akce byla navázána nová přátelství jak mezi studenty a žáky, tak i mezi učiteli ze škol všech tří zúčastněných zemí. Nejlepší vizitkou pro pořadatele je příslib účasti všech zainteresovaných škol i na příštím ročníku sportovních her.

CI FONDU MALÝCH PROJEKTŮ

DOMY DĚTÍ A MLÁDEŽE V REGIONU

Prezentovat činnost Domů dětí a mládeže široké a zvláště rodičovské veřejnosti, to byl záměr projektu, který předložil a uspořádal liberecký Dům dětí a mládeže Větrník. Navzdory tomu, že původní představy pořadatelů zatím ojedinělé akce byly narušeny nepřízní počasí a nutnou změnou termínu, zúčastnilo se 216 dětí z pěti DDM v regionu. Konkrétně to byly Domy dětí a mládeže z Liberce, Jablonce nad Nisou,

České Lípy, Lomnice nad Popelkou a Rokytnice nad Jizerou. Očekávaná účast jednoho DDM z Německa se právě vinou změněného termínu nemohla uskutečnit. Vlivem počasí bylo nutné vesměs všechny akce uspořádat v místnostech, což výrazně omezilo počty diváků. Více se tak liberecká veřejnost o činnosti DDM dověděla z pořadu kabelové televize. Příští obdobnou akci chtějí proto pořadatelé uspořádat již na

jaře, kdy je počasí stálejší a nepochybně se podaří zvolit i vhodnější termín.

O pestré činnosti v Domech dětí a mládeže svědčí předvedené ukázky. Byla to například vystoupení mažoretek, ukázky country tanců, diskotanců či historických tanců, sportovní gymnastiky, představení loutkových divadel, kytarového okteta, pěveckého sboru, taneční skupiny, aerobiku, nebo i ukázka práce kroužku oděvní tvorby.

Prezentace knihovnictví

Státní vědecká knihovna v Liberci, jako iniciátor projektu „Bez hranic do budoucnosti“, si vytkla seznámit odbornou knihovnickou veřejnost s aktivitami českých, německých a polských knihovníků regionů Nisa a Labe, prezentovaných na knihovnickém kongresu v Zittau. Přednesené odborné referáty z tohoto jednání byly zpracovány, přeloženy a uspořádány do formy trojazyčného almanachu, vydaného v nákladu jeden tisíc výtisků. Dokument byl předán knihovnám v polském, českém i německém regionu pro potřeby široké odborné veřejnosti a poskytnut byl i ústředním knihovnám.

Druhou částí projektu byla exkurze pětaticeti českých knihovníků do knihoven v Hoyerswerdě a v Niesky. K českým účastníkům se připojilo také dvacet německých knihovníků z celé německé části Euroregionu Nisa. Jejím výsledkem byla výměna zkušeností a navázání kolegiálních vztahů a jak se ukázalo, jsou podobné výměnné návštěvy důležité pro knihovnickou praxi.

BENEFIČNÍ KONCERT NA GRABŠTEJNĚ

Další z akcí, cíleně pořádaných k získání finančních prostředků na záchranu hradu Grabštejn, byl již 8. benefiční koncert a následná, dva měsíce trvající výstava obrazů Rostislava Zárybnického. Prostředky, získané ze vstupného a od sponzorů, byly tentokrát jmenovitě určeny pro záchranu kaple sv. Barbory. Benefičním koncertem bylo tentokrát scénické provedení opery Bedřicha Smetany Prodaná nevěsta v podání předních sólistů Opery Národního divadla v Praze. Přeshraniční zaměření tohoto projektu vyjadřuje jednak jeho propagace v příhraničních obcích a městech polské a zejména německé části Euroregionu Nisa, ale zvláště pak účast zahraničních, převážně německých diváků a návštěvníků.

Představení Prodané nevěsty shlédlo na 750 diváků, z nichž zahraničních, vesměs německých, bylo patnáct procent. Ti kromě jiného uviděli i německy tištěný program představení. V rámci představení se uskutečnila i setkání přítomných představitelů politiky české i německé strany a sdělovacích prostředků, kulturní oblasti i místních podnikatelských sfér obou zemí.

Výstavu obrazů R. Zárybnického shlédlo zhruba 4 000 návštěvníků a ti zahraniční tvořili v tomto případě dokonce celou jednu čtvrtinu.

Úspěch akce byl podnětem pro přípravu příštího, již 9. ročníku benefiční akce. Bude to opět scénické provedení opery, konkrétně opery Jakobín.

PAŠIJOVÉ HRY

Původním záměrem projektu bylo obnovit tradici konání pašijových her. Město Mimoň spolu s mimoňským Spolkem přátel historie a kultury tak navázalo na 322 let starou tradici a po jednapadesáti letech se v Městském kině Ralsko v Mimoni Pašijové hry uskutečnily. Představení pětáctiřičtičlenného studentského divadelního souboru mimoňského gymnázia muselo být pro velký úspěch opakováno.

Pro rok 2000 si pořadatelé vytkli za cíl uspořádat hry pouze s představením českého souboru, ale s pozváním německých a polských přátel s tím, že již v roce 2001 by se zúčastnily i soubory z Polska a Německa a pašijové hry by se tak konaly i v polštině a v němčině. Ještě v průběhu akce, jejíž záměry byly naplněny, došlo k podpisu dlouhodobé smlouvy o spolupráci s městem Złotoryja v Polsku a ke konkrétní dohodě o účasti na pašijových hrách.

REALIZOVANÉ PROJEKTY V RÁM TÁBOR JUDISTŮ A KARATISTŮ

Cílem projektu, přihlášeného Judo klubem Rumburk, bylo uspořádat letní dvoutýdenní soustředění pro děti z oddílů judo a karate a přivzat mladé judisty a karatisty i z příhraničních oblastí sousedních zemí. Zatímco s německými

partnery existují kontakty již z dřívějších společných akcí s mládeží, byly poprvé pozvány také děti z Polska. Od tohoto mezinárodního soustředění pořadatelé očekávali vedle výměny zkušeností ze sportovního hlediska, také zdokonalení

zúčastněných v jazyce partnerů a vytvoření nových kvalitních vztahů.

Záměr byl zcela naplněn, když se soustředění zúčastnilo celkem 42 mladých sportovců, z toho 21 z české, 13 z německé a 8 z polské části Euroregionu Nisa. Bohatý táborový život vyplnila nejen přátelská utkání v judu a karate dětí rozdělených do smíšených družstev, ale soupeření i v jiných sportech a hrách, či společné výlety do okolí Velkého Šenova, kde se tábor uskutečnil.

Výsledkem této úspěšné akce je nejen její pozitivní hodnocení, ale také vytvoření předpokladů pro budoucí spolupráci, na které se představitelé zainteresovaných oddílů dohodli. První konkrétní akcí byla účast našich a německých mladých judistů a karatistů na utkání v Polsku. Nezanedbatelným přínosem společného soustředění jsou pak navázaná osobní přátelství dětí všech tří zemí.

MLÁDEŽNICKÝ BASKETBALOVÝ TURNAJ

U příležitosti otevření nové sportovní haly v Českém Dubu uspořádalo sdružení VADAM - volnočasových aktivit dětí a mládeže, mezinárodní basketbalový turnaj. Cílem bylo navázání vzájemných přátelských vztahů mladých sportovců, posílení smyslu sdružení VADAM, propagace Česko-dubského a basketbalu a naopak propagace Euroregionu Nisa v Českém Dubu.

Záměry projektu byly zcela naplněny. Vlastního turnaje se zúčastnilo šest družstev chlapců a dívek mladších sedmnácti let, a to z Jelení Góry, Bautzenu, Weisswasseru a z Liberce, celkem více než stovka sportovců. V kategorii chlapců i dívek si vítězství odnesla polská družstva, druhá místa patřila libereckým a třetí pak německým basketbalistům. Zpestřením turnaje byla basketbalová střelecká soutěž, volejbalové utkání a taneční vystoupení dětí z Jelení Góry a z Českého Dubu. Dokladem nastartování přeshraniční spolupráce i v této oblasti je pozvání libereckých basketbalistů na turnaj do Jelení Góry a přání všech zúčastněných podobný turnaj opakovat i v dalším roce.

Tenisový přebor příhraničí

Již podruhé uspořádal tenisový oddíl TJ Slovan Varnsdorf tenisový přebor příhraniční oblasti. Z české strany tato oblast zahrnuje Šluknovský výběžek, z německé strany pak města Löbau a Zittau. Cílem projektu byla podpora sportovní spolupráce mezi tenisovými oddíly v regionu.

Přeboru se zúčastnilo 52 závodníků, z toho 12 z Německa. Zastoupeny byly všechny kategorie, takže bylo možné uskutečnit plánované turnaje mužů i žen ve dvouhrách i čtyřhrách jak závodníků do 35 let, tak i nad tuto věkovou hranici. V průběhu dvoudenní akce byla konkretizována dohoda na rok 2001, obsahující kromě jiného účast českých registrovaných i neregistrovaných tenistů na turnajích v Německu. S uspořádáním 3. ročníku varnsdorfského turnaje se vzhledem ke stálejšímu počasí počítá koncem srpna 2001 a navíc budou pořadatelé usilovat také o účast tenistů z Polska.

CI FONDU MALÝCH PROJEKTŮ

MLADÍ HASIČI SPOLEČNĚ

Záměrem projektu Sboru dobrovolných hasičů Krásná Lípa, letního soustředění mladých hasičů, bylo rozšířit dosavadní kontakty dospělých s hasiči z německého Obercunnersdofu i na spolupráci dětských hasičských sborů z obou zemí. Vedle získání nových přátel bylo záměrem společného soustředění získat poznatky o moderní požární technice a požární ochraně.

Soustředění v Krásném Buku se zúčastnilo celkem jedenáct dětí a dorostenců, z toho dvanáct z Německa. Pod vedením pěti českých a dvou německých dospělých hasičů si mladí adepti hasičské profese procvičovali zručnost a znalost požárního sportu v různých soutěžních disciplínách a soupeřili i v řadě dalších oborů. Společný výlet do národního parku České Švýcarsko byl motivován ochranou přírody a lesů, zvláště před požáry. Zpestřením soustředění byla návštěva liberecké zoologické zahrady a hasičského muzea.

Ze závěrečného hodnocení vyplynulo, že vytyčené

poslání projektu bylo splněno, ale v budoucnu je nutné s přípravou obdobné akce začít dříve.

PŘIJATÉ PROJEKTY

Pro II. kolo byly z přihlášených přijaty následující projekty. Předpokládané náklady na jejich realizaci přesahují částku 183 000 EUR. Z prostředku Fondu malých projektů bude příjemcům projektu poskytnuto téměř 145 000 EUR.

Název projektu

Příjemce

Staročeské trhy Turnov
Přehlídka Jaaz pod Kozákovem
Mapy odedávna do dneška
Spolupráce mladých stolních tenistů
Žakovský šachový Eurocup
Oslava Trojmezí
2. Semily cup 2001
Mezinárodní cyklomaraton - Lužická 50
Dlouhodobá kulturní a ozdravná spolupráce
Česko-německý seminář seniorů
Děti dětem
Přeshraniční konference ERN
Almanach ERN
Interpretační hudební dílna
Konference Material Engineering
Konference Profil absolventa učitelství
Propojení sociální práce - 3.etapa
Setkání zemědělců z Č a N části ERN
Jazykové kurzy
Dát Evropě duši - 2.etapa
Euro Iuvenes sinfonica
Zpracování studie proved. ČOV a kan.
Cyklostezka Varhany - studie proved.
Studie proveditelnosti Regiotram
Prezentační brožura mikroregionu
EURO - pohár v dálkovém běhu
Cyklotrasy Šluknovského výběžku
Vlastním vozem tam i zpět
Slav. zahajovací jízda a mez. seminář
Publikace Naučná stezka
Výstava cest. ruchu ERN Tour 2001
Přeshraniční spolupráce včelařů ERN
Spol. zoolog. a botanický výzkum
Nová sběrná místa na recyklované odpady

Spolek přátel OMČR Turnov
Kulturní centrum Golf Semily
Okresní vlastiv. muzeum Česká Lípa
Klub mládeže stolního tenisu Liberec
TJ LIAZ Jablonec n.N., šachový oddíl
Město Hrádek nad Nisou
Sportovní klub Semily
Pakli sport klub Jablonné v Podještědí
Region. org. zdrav. postižených - Sever
Region. org. zrav. postižených - Nisa
ZŠ Lesní ul. Liberec
Euroregion Nisa
Euroregion Nisa
Spolek přátel hudeb. festivalu Turnov
Technická univerzita Liberec
Technická univerzita Liberec
Nadace Euronisa
Venkovský prostor, o.p.s. Liberec
Město Jablonné v Podještědí
FÚ CČSH Hrádek n.N.
ZUŠ Liberec
Město Raspenava
Město Česká Lípa
Město Liberec
Dobrovolný svazek obcí Sever
Ski klub Jizerská padesátka
Sdružení pro rozvoj Šluknovska
Město Liberec
Společnost pro Jizerské hory, o.p.s.
Společnost pro Jizerské hory, o.p.s.
Město Jablonec nad Nisou
Český svaz včelařů Nový Bor
Sdružení pro rozvoj Šluknovska
ZO ČSOP Armillaria Liberec

CYKLOTRASY ZMAPOVÁNY

Vytvořit informační mapový materiál o možnostech cykloturistiky v Jizerských horách a na Liberecku se s přispěním financí z Fondu malých projektů rozhodl Okresní úřad v Liberci. Záměr zahrnoval cyklotrasy, převážně navazující na budované cyklotrasy v Polsku a v Německu. Konkrétně se jedná o trasy Liberec - Hartau, Liberec - Český ráj, Liberec - Ralsko, Liberec - Frýdlant - Andělka, Frýdlant - Srbská, Frýdlant - Nové Město pod Smrkem.

K realizaci projektu bylo využito mapového podkladu Geodezie Liberec a zčásti také interních mapových podkladů okresního úřadu, což navíc umožnilo vydat tento materiál za menší, než předpokládané náklady. Informační mapový materiál o možnostech cykloturistiky v české, německé, polské a anglické mutaci byl vydán v nákladu 24 000 výtisků. Zdarma je k dispozici v informačních centrech Euroregionu Nisa, dále na veletrzích a výstavách cestovního ruchu a část byla poskytnuta také Českému centru cestovního ruchu. Materiál se podařilo vydat souběžně s fyzickým vyznačováním uvedených cyklotras přímo v terénu, zvláště pak tras s mezinárodním charakterem. Cílem je poskytnout trasy vhodné pro cykloturistiku a místo bariéry zákazů, příkazů a nařízení nabídnout možnost více nástupních míst, vhodných zvláště pro turisty z německé a polské části ERN.

Pracovní skupiny Euroregionu Nisa v roce 2000

MEZINÁRODNÍ

Z celkem patnácti mezinárodních pracovních skupin ERN jich v roce 2000 aktivně pracovalo jedenáct. Nově ustavenou v tomto roce byla skupina Hospodářství. Žádnou aktivitu na mezinárodní úrovni nevykázaly skupiny Energetika a ovzduší, Kultura, Sociální věci a Státní správa a samospráva.

Mezinárodních jednání aktivně pracujících skupin se uskutečnilo celkem 36. Na české straně to bylo 16 jednání, uskutečněných v Liberci, Frýdlantě, Hrádku nad Nisou, Kozákově, Pasekách nad Jizerou, Českém Dubu a ve Svijanech. Polská strana byla pořadatelem 14 jednání, a to ve městech Jelenia Góra, Zawidów a na zámku Czocha. V německé části ERN se uskutečnilo 6 jednání a jejich místem byla města Zittau, Löbau, Hoyerswerda a Ostritz. Ve srovnání s předchozími dvěma roky frekvence mezinárodních jednání mírně poklesla.

Velmi dobře, s pozitivními výsledky, pracovaly skupiny Lesy, Doprava, Zdravotnictví, Sport, Cestovní ruch, Statistika a Historie. Základou v práci skupin jsou časté změny a přesuny předem stanovených termínů jednání.

Nyní k práci jednotlivých skupin podrobněji.

Energetika - ovzduší

Někteří členové skupiny se v březnu, u příležitosti ukončení programu Phare, zúčastnili v Drážďanech regionální konference "Černý trojúhelník", na které byly kromě jiného hodnoceny dosažené výsledky v této oblasti. Kromě jiného to například bylo snížení produkce kyslíčnicku uhlíkatého v českých elektrárnách z 1,8 mil. tun v roce 1990 na 0,4 mil. tun v roce 1999, dále zrušení tepelných elektráren v německé části této oblasti, či postupný přechod na fluidní spalování v elektrárně Turow. Jinak tato podskupina žádnou aktivitu nevyvíjela.

Voda

Členové této skupiny se sešli jedenkrát a na jednání se kromě jiného zabývali možnostmi řešení společného čištění odpadních vod z obcí Habartice a Zawidów.

Lesy

Na celkem třech jednáních se členové této neaktivnější skupiny věnovali dokončení dokumentu "Zpráva o stavu lesů v ERN", který je k dispozici v německé a polské verzi (český překlad se dokončit nepodařilo). Z dalších aktivit lze uvést vzájemné informování o postupu obnovy lesa v Jizerských a Lužických horách při využití projektů Phare, výměnu zkušeností v boji proti plevelným rostlinám (křídlatka, botěšník), či problematiku ochrany tetřívka, tetřeva hlušce a akcí Formica i ochrany mravenců.

Regionální plán

Na jediném jednání se členové skupiny vzájemně informovali o zpracování rozvojových materiálů v jednotlivých částech ERN. Na české straně jsou to Regionální operační program NUTS 2, Program rozvoje kraje a Územní plány velkých územních celků. V polské části se jedná o dokumenty Strategie rozvoje Dolnoslezského wojewodství - Krok do třetího tisíciletí a Studie Zagospodarowania Województwa. Na straně německé jde o Regionální plán Oberlausitz - Niederschlesien, Sasko-česká koncepce pro programy Interreg III a Phare CBC a dokument Rozvojový plán trojzemí Zittau - Bogatynia - Hrádek nad Nisou.

Doprava

Jedna z neaktivnějších skupin jednala celkem čtyřikrát. Na jednotlivých zasedání se hovořilo o přípravě a realizaci dopravních staveb v ERN, o zavedení autobusové dopravy na hraničních přechodech Kunratice, Nové Město pod Smrkem a Porajów, o řešení koncepce silniční výstavby v prostoru Bogatyni. Dále byla upřesněna a dokončena "Koncepce dopravy v Euroregionu Nisa" jako základní třístranný podkladový materiál. Byly také projednány a stanoviskem skupiny opatřeny polské silniční projekty podávané do Phare.

Hospodářství

Hned na ustavujícím a zatím jediném jednání si členové této nové skupiny poskytli vzájemné informace o organizaci a práci Hospodářských komor

v jednotlivých částech ERN. Rovněž také posoudili polské projekty, předkládané do programu Phare.

Ochrana před katastrofami

Na dvou jednáních pokračovala vzájemná výměna informací o aktivitách národních skupin, jednalo se o přípravě společných cvičení, o vydání trojazyčného slovníku speciálních hasičských výrazů a hodnotily se společné zásahy.

Zdravotnictví

Na třech jednáních se členové skupiny zabývali projednáváním problematiky veřejného zdravotnictví, zvláště hygienické služby. Výsledkem práce skupiny je pravidelná výměna hlášení o epidemiologické situaci mezi jednotlivými částmi ERN. Na jednáních byly rovněž poskytnuty informace o situaci v onemocněních a prevenci AIDS a HIV, což vyvrcholilo akcí "Hranice - Stop AIDS" na hraničním přechodu Sieniawka - Porajów - Zittau. Skupina se také zasloužila o uspořádání semináře "Jakost vody".

Sport

Hlavní náplní čtyř uskutečněných jednání byla

ČESKÉ

Již v průběhu roku 1999 byly rozhodnutím rady české části Euroregionu Nisa nově ustaveny české pracovní skupiny, shodně se zaměřením mezinárodních skupin. Složené jsou ze zástupců všech pěti okresů a u každé je garantem jeden člen rady a někteří členové skupiny jsou současně členy skupiny mezinárodní. V roce 2000 pracovalo deset těchto skupin, včetně nově ustavené skupiny Odpady, které celkem vykázaly jedenadvacet jednání, uskutečněných v Liberci, Jablonci nad Nisou, Jilemnici, Jablonném v Podještědí, Sosnové a Kryštofově údolí. Práci dalších pěti skupin - Voda, Doprava, Zdravotnictví, Sport a Historie, se aktivovat nepodařilo. Díky pozornosti, kterou pracovním skupinám věnuje rada, má frekvence jednání vzestupnou tendenci.

Energetika - ovzduší

Na dosud jediném, ustavujícím jednání se hovořilo o kvalitě ovzduší v Černém trojúhelníku, o zpracovaných materiálech o stavu energetiky a ovzduší na území ERN a byly specifikovány náměty další činnosti skupiny.

Lesy

Ustavující jednání proběhlo ve znamení informace o činnosti stejnojmenné mezinárodní skupiny a její členové jednali o přípravě chystané konference o lesích.

Odpady

Nově ustavená pracovní skupina se sešla celkem třikrát. Na jednáních byli její členové seznámeni s postupem zpracování dokumentu Koncepce odpadového hospodářství v ERN. Seznamovali se rovněž se způsoby odstraňování a třídění odpadů v některých městech ERN a s činností organizace EKOKOM. Na posledním jednání byly vytýčeny stěžejní body programu pro další setkávání.

Regionální plán

Úvodní jednání bylo věnováno informací o podaných projektech a námětech do programu Phare na období 2000-2006 a informací o zpracovaných rozvojových materiálech.

Kultura

Jedna z neaktivnějších skupin, pracující již několik let, se na třech uskutečněných jednáních zabývala obsáhlým programem. Projednávala například návrhy projektů do FMP, sleduje činnost orchestru mládeže ERN, podporuje práci podskupiny Knihovny, výměnu zkušeností a informací mezi

organizační příprava olympiády mládeže EUROGIO 2000 v Hoyerswerdě, dále vyhodnocení nejlepšího organizátora trojstranné sportovní akce ERN v roce 1999, výběr hlavních sportovních třístranných akcí do kalendáře na rok 2001 a informace o pořádání Zimní olympiády mládeže 2001 v Polsku.

Cestovní ruch

Obsahem pěti jednání skupiny byly informace o projektech podávaných do programu Phare a Interreg, koordinace vydávání propagačních materiálů jako Hradu a paláce či Mapa pozoruhodností ERN a jejich výměnu, dále prezentace na burze cestovního ruchu v Görlitz, příprava semináře o cykloturistice a hodnocení kvality školení pracovníků informačních středisek.

Statistika

Již na prvním z celkem šesti jednání pracovní skupiny v roce 2000 byla, za účasti představitelů ČSÚ Praha, vysoko hodnocena její mezinárodní spolupráce a dosažené výsledky. Činnost skupiny se soustředila na vydání dvou reprezentativních publikací, a to Města v ERN a Okresy v ERN. V tomto roce to kromě jiného byla ještě příprava propagační skládačky se statistickými údaji o ERN.

Historie

Rovněž uskutečněním šesti jednání se může pochlubit tato skupina. Program byl zaměřen na organizační přípravu 6. sympozia historiků s námětem "Umělecká řemesla bez hranic" a vydání sborníku k tomuto jednání. S předstihem byly projednávány přípravy na sympozium v roce 2001, které se uskuteční v polském Boleslawci a na konferenci historiků v roce 2002 v Bautzen.

okresy české části ERN a také spolupráci s Lužickými Srby, soustředěnou zvláště ve Varnsdorfu.

Hospodářství

Práce skupiny navazuje na aktivity Hospodářské komory a na dosud jediném jednání se zabývala připravovanými projekty do FMP a zpracovanými rozvojovými materiály.

Ochrana před katastrofami

Soustavně pracující skupiny na svých třech jednáních posuzovala mezinárodní spolupráci hasičů z hlediska konkrétních zásahů, ale i cvičení, soutěží, či společenských akcí.

Sociální věci

Na dvou jednáních byla posuzována účast v rozsáhlém mezinárodním projektu GUSA. Dále skupina iniciuje návrhy ze sociální sféry do FMP, spolupracuje s nadací EURONISA a podporuje výměnu zkušeností a informací.

Státní správa a samospráva

Skupina se k jednáním sešla již třikrát, ale stále ještě hledá svoji konkrétní náplň, proto se postupně seznamuje s organizací státní správy a samosprávy po reorganizaci v Německu i v Polsku. Iniciuje náměty na projekty do FMP a na další činnost.

Cestovní ruch

Pravidelně pracující skupina se na třech jednáních zabývala koordinací a výměnou propagačních materiálů, přípravou společných účastí na výstavách cestovního ruchu, školení pracovníků, iniciováním námětů na projekty do FMP a předáváním informací a zkušeností z infocenter, včetně mezinárodní spolupráce.

PŘESHraniční SPOLUPRÁCE POMŮŽE GRABŠTEJSKÉ KAPLI

Především díky finanční podpoře ve výši 195.000 DM z Německé spolkové nadace pro životní prostředí (Deutsche Bundesstiftung Umwelt) se sídlem v Osnabrücku bude možné v brzké budoucnosti provést kompletní restaurování kaple sv. Barbory na Státním hradu a zámku Grabštejn. „Nejprve bude proveden nedestruktivní průzkum maleb za pomoci infračervených paprsků, na základě výsledků pak bude přistoupeno k samotné obnově největšího dochovaného komplexu renesančních nástěnných maleb v Čechách,“ informovala ing. Romana Cermanová z ERN, která se také jako zástupkyně Deutsche Bundesstiftung Umwelt (DBU) v České republice na přípravě žádosti výrazně podílela. Projekt je podporován kanceláří prezidenta republiky, ředitelkou odboru památkové péče a Státním ústavem památkové péče Praha i Ústí nad Labem. Spolu s Německou spolkovou nadací pro životní prostředí je projekt spolufinancován i ze státního Programu zachrany architektonického dědictví. K otázce možného

kofinancování projektu se předběžně kladně vyjádřila rovněž i pracovnice Česko-německého fondu budoucnosti, z jehož prostředků by došlo k obnově malovaných lavic.

Cílem projektu je pomocí infračervené reflektografie, která byla doposud využívána především k museálnímu účelům, tedy inovativním a nedestruk-

tivním způsobem průzkumu, získat poznatky ke stavu nástěnných maleb a zároveň zjistit možnosti a optimální postup jejich restaurování. Pomocí opakovatelného a modelového průzkumu objektu infračervenou kamerou budou lokalizovány skryté, lidským okem neviditelné původní cenné vrstvy malby, z čehož budou odvozeny zásadní závěry

ŠKOLENÍ PRACOVNÍKŮ INFOCENTER V ERN

Již od počátku roku 2000 v regionu probíhá zajímavý projekt školení informačních center (IC), do kterého jsou zapojena IC z české, polské a německé části Euroregionu Nisa. Smyslem školení - (jednotlivé poznávací výjezdy, školení a výměna pracovníků IC) je především v představení svého území se všemi atraktivitami jednotlivým sousedům za hranicemi tak, aby ho byli schopni na základě vlastní zkušenosti nabízet turistům. Takováto zkušenost na základě konkrétních zážitků je velmi prospěšná - především pro pracovníky IC, kteří získané informace mohou účelně využít ve své práci. Mimo jiné dalším přínosem projektu (plánované trvání celého projektu je 01/2000 - 04/2001) je navázání důležitých pracovních kontaktů přes hranice mezi všemi zúčastněnými.

Organizaci projektu zajišťuje z německé strany IHK Dresden ve spolupráci s OHK Liberec za českou stranu. Česká strana čerpá na projekt finanční prostředky z fondu Phare CBC (FMP) a němečtí partneři z fondu EU INTERREG II. Polská strana bohužel nemá obdobné financování zajištěno a proto není účast ze strany polských IC tak hojná, nicméně polská strana zajišťovala velmi kvalitní program při výjezdech na polské území. Za německou stranu se účastní v průměru 8 pracovníků IC. Již tradičně má na projektu největší zastoupení česká strana s 11 přihlášenými IC a pravidelnou účastí přibližně 10 osob. Projektu se víceméně pravidelně účastní jeden pracovník ARR a sekretariátu ERN.

V období duben - červen 2000 se uskutečnilo celkem 8 akcí z toho bylo 6 seminářů a 2 poznávací zájezdy do české části ERN (Český ráj a Jizerské hory), druhá část projektu do konce roku obsahovala především výpravy za jednotlivými atraktivitami příhraničí (1 x ČR, 2 x PL a 3 x BRD), jako jsou zpřístupněné štoly v Krkonoších po uranové těžbě, historické centrum města Görlitz, malebná příroda Šluknovska, zařízení venkovské turistiky rostoucí na německém území, originální lidová architektura, kultura Lužických Srbů a další.

Projekt bude pokračovat dále výměnami pracovníků jednotlivých IC, což jistě pozitivně ovlivní jejich jazykové schopnosti a pomůže zažít získané zkušenosti přímo za pultem v IC. V plánu jsou také mimo jiné 2 jazykové kurzy ohledně terminologie cestovního ruchu.

Nakonec nezbyvá než popřát úspěšný průběh projektu a výsledky v podobě spokojených návštěvníků Euroregionu Nisa.

Jiří Kotek, Agentura regionálního rozvoje Liberec

o rozsahu, technologii a prostředcích použitých při plánovaném restaurování maleb.

Na příkladu Grabštejna bude odzkoušena vhodná metoda průzkumu a technologie restaurování, využitelná i na jiných objektech, kde byly v minulosti použity konzervační prostředky na bázi umělé pryskyřice, které se nejen na Grabštejně neosvědčily.

Finanční podpora rekonstrukce památky z výše uvedené nadace byla získána mimo jiné také z toho důvodu, že současný neuspokojivý stav maleb do značné míry ovlivnil i stav životního prostředí, především znečištění ovzduší provozem stávající polské a již odstavených německých elektráren, které se nacházejí v bezprostřední blízkosti hradu.

Na realizaci projektu, která bude podle současných předpokladů trvat 30 měsíců a využití jejích výsledků pro budoucí praxi, budou spolupracovat čeští i němečtí odborníci na konzervaci a restaurování památek. Obnova kaple sv. Barbory na Grabštejně, podporovaná z Německé spolkové nadace pro životní prostředí je tak společně s obnovou Loretánské kaple v Rumburku, která je též spolufinancována z DBU a Česko-německého fondu budoucnosti, jedním z prvních větších výsledků přeshraniční spolupráce na poli památkové péče v Euroregionu Nisa.

Svátek lužickosrbské poezie ve Varnsdorfu

Přeshraniční spolupráce v rámci ERN spojuje i s Lužickými Srby

Euroregion Nisa je specifickým územím, kde se setkávají čtyři národy a jejich svébytné kultury - německá, polská, česká a lužickosrbská. Právě Lužičtí Srbové - nejmenší slovanský národ žijící na území dnešní SRN - jsou tím, co činí tuto část střední Evropy jedinečnou.

Tradičním místem intenzivních kontaktů je město Varnsdorf. Zde po druhé světové válce fungovalo několik let první lužickosrbské gymnázium, v městském bytě našel útočiště proslulý hudební skladatel Bjarnat Krawc s rodinou, jeho dcera grafička a malířka Hanka Krawcec tady nakonec zůstala do konce života. Po roce 1990 byly navázány oficiální kontakty mezi Varnsdorfem a lužickosrbskou Domowinou sídlící v saském Budyšině (Bautzen) a od té doby se uskutečnila řada společných kulturních a společenských akcí (výstavy, přednášky, besedy, koncerty, pietní akty).

Jednou z nejvýznamnějších aktivit je mezinárodní Svátek lužickosrbské poezie. Uskutečnil se již počtvrté ve varnsdorfské městské knihovně, která byla - spolu se Zwjazkem Serbskich Wumělcow - hlavním organizátorem. Donátory se staly tři instituce - město Varnsdorf, Obec spisovatelů Praha a Ministerstvo kultury ČR. Letošní ročník, který se konal 27. října a zúčastnili se ho básníci z Lužice, Polska, SRN, Slovenska a České republiky, byl zasvěcen klasikovi Janu Wařtarovi, jehož báseň zazněla v pěti jazycích. Poté jedenáct básníků představilo svou vlastní tvorbu v autorském čtení. České překlady uvedlo místní poetické studio Dotecky, hudební doprovod zajistili mladí umělci z Lužice Istvan Kobjela a Alexander Knobloch.

V rámci pořadu byly představeny dva časopisy, které se v poslední době výrazněji zabývaly kulturou Lužických Srbů - slovenská revue pro mladou literaturu Dotyky a Pandora, časopis vydávaný studenty ústecké UJEP. Na závěr byla pokřtěna malá knižní antologie slovenské a lužickosrbské poezie Dva večery, kterou vydalo Centrum křesťanské kultury v Ústí nad Labem.

Skutečným vyvrcholením byla významná událost - otevření oddělení lužickosrbské literatury a kultury. Je to první část rozsáhlejšího projektu nazvaného „Městská knihovna Varnsdorf - místo setkávání čtyř jazyků a kultur Euroregionu Nisa“, který získal podporu řady institucí, mj. i certifikát ministra kul-

tury ČR. Slavnostního aktu se zúčastnili předseda Domowiny Jan Nuk, zástupce starosty města Varnsdorf Robert Dausch, předseda lužickosrbského

uměleckého svazu Benedikt Dyrlich a další osobnosti (viz foto). Oddělení bylo zřízeno na náklady města, fond byl získán z darů od institucí a fyzických osob především z Lužice (mj. Domowina, lužickosrbský spisovatelé, Lužickosrbské gymnázium Budyšin, Mačica serbska), z české strany František Vydra.

Vedle městského úřadu, který funguje jako kontaktní místo je tedy ve Varnsdorfu další zdroj informací o Lužici. V první fázi ho budou využívat nejčastěji studenti, ale jistě přibudou i další zájemci - zájem o lužickosrbskou kulturu totiž postupně vzrůstá - nejen v tomto nevelkém severočeském městě.

Milan Hrabal

Studentský taneční soubor v lužickosrbských krojích v aule Biskupského gymnázia ve Varnsdorfu.

Spolupráce českého a lužickosrbského gymnázia

Dohoda o spolupráci uzavřená mezi varnsdorfským Biskupským gymnáziem a Lužickosrbským gymnáziem v Budyšině (Bautzen, SRN) v prvním pololetí letošního roku, se začíná naplňovat skutky. Po několika vzájemných návštěvách studentů i pedagogů, účasti budyšinských studentů na varnsdorfských sportovních hrách a našich studentů na mezinárodním setkání v Budyšině a Hannoveru, byl o prvním říjnovém pátku realizován koncert lužickosrbské hudby a tance v aule školy na Sřtelecké ulici. Hosty přivítal ředitel BGV Mgr. Antonín Foret. A pak více než osmdesáticenný studentský pěvecký a taneční sbor v nádherných krojích z celé Lužice pod vedením Friedemanna Böhmeho (choreografie Sylwija Rječyna, režie Tomáš Pawlik) podal téměř profesionální výkon. Zvládl i tak náročné kompozice jako jsou skladby Bohuslava Martinů nebo Detlefa Kobjely. Více než hodinovým pořadem provázela sličná studentka Marja, z jejíhož úvodního slova vyjímáme:

"Jsme si vědomi, že zde stojíme na historickém místě - až sem, do Varnsdorfu, sahají kořeny naší školy - Lužickosrbského gymnázia. Mnozí z nás mají dědu nebo babičku, kteří ve Varnsdorfu před půlstoletím studovali. A proto partnerskou dohodu mezi našimi školami chceme naplnit životem. Doufáme, že se vám náš zpěv a tanec zalíbí a získáte představu o kultuře nejmenšího slovanského národa, který žije jen padesát kilometrů od vás..."

Hodnotný program splnil očekávání a obecnostvo zaujal. Pěvecký sbor Biskupského gymnázia se už teď připravuje na vystoupení v Budyšině, ke kterému dostal pozvání od ředitelky Rejzy Šěnové bezprostředně po skončení koncertu. Rovněž se připravují další společné aktivity v oblasti sportu, některých odborných předmětů (ekologie, přírodopis) a další výměnné pobyty studentů.

Milan Hrabal

Slavnostní okamžik otevření lužickosrbského oddělení varnsdorfské knihovny.

V GÖRLITZ SE PREZENTOVAL CESTOVNÍ RUCH

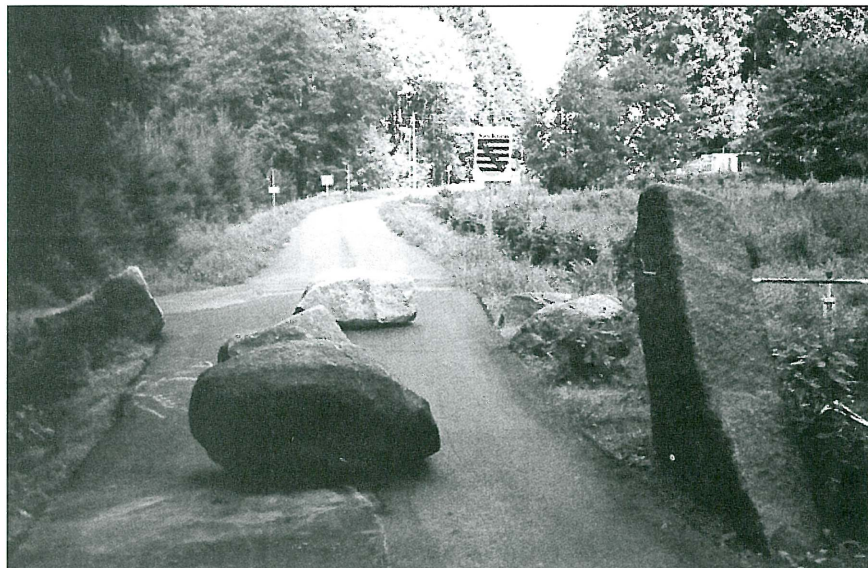
Desátý ročník turistické burzy se konal první listopadový týden v krásných prostorách zhořelecké Stradhalle. Vedle tradičních českých, polských a německých vystavovatelů se zde prezentovaly také subjekty cestovního ruchu z alpských oblastí, Bavorska a dokonce i Maďarska. Některým stánkům tak vedle běžných propagačních materiálů dominovaly i klobásy a originální likéry.

Českou stranu na výstavě zastupoval společný stánek České Lípy a Jablonce nad Nisou, který díky chudé výzdobě ostře kontrastoval se sousední expozicí polských Krkonoš. "Původně jsme měli objednaný mnohem menší stánek a teprve na místě jsme zjistili, že němečtí organizátoři nám přidělili několikanásobně větší plochu, ve které se přichystaná výzdoba ztrácí," shodli se zástupci českých vystavovatelů. Přesto česká strana dokázala přitáhnout pozornost návštěvníků, kteří byli velice spokojeni s nabízenými propagačními materiály, které v žádném ohledu nepokulhávaly za vynikajícími prospekty polských a německých vystavovatelů.

Součástí turistické burzy byl také seminář o rozvoji cykloturistiky v Euroregionu Nisa. Po úvodních řečech vystoupili experti na tuto problematiku ve všech třech částech euroregionu. O plánování cyklomagistrál v SRN referovala paní Walterová, pan Galeski poté informoval o stavu realizace cyklostezek v polské části a pan Těšina v části české. Zvláště projev Miroslava Těšiny z ARR Liberec, který problém rozvoje cykloturistiky pojal i z citové stránky, byl přijat všemi zúčastněnými velice kladně. "Lidé, kteří

mají vztah k přírodě a ekologické dopravě v regionu zde dělají velký kus užitečné práce," řekl M. Těšina a zároveň poděkoval německé straně,

kteřá je s cyklostezkami - v současnosti tak důležitými pro rozvoj cestovního ruchu - vzorem pro českou i polskou část ERN.

K rozvoji cestovního ruchu slouží i nově otevřený přechod v Lipové

Odpady

Pracovní skupina ODPADY se sešla ve čtvrtek 14. prosince na pozvání firmy Termizo, a.s. v zasedací místnosti liberecké spalovny. Po uvítání přítomných, kteří se díky velice zajímavému programu, jenž byl orientován především na připomínky k právě vznikajícímu zákonu o odpadech, následovala prohlídka provozů spalovny komunálního odpadu s odborným výkladem.

Následně jednání zahájila Ing. Vyšejnová informacemi o přípravě nového zákona o odpadech a vyzvala přítomné, aby se k předloženému zákonu po prostudování vyjádřili, případně zaslali své připomínky. Následná diskuze ukázala značnou diferencovanost názorů členů pracovní skupiny na kritéria výpočtu poplatku, která se zdají být odlišná podle místních charakteristik. Nicméně členové pracovní skupiny považují za důležité, aby byl v případném připomínkování zákona zastáván jednotný názor.

Dalším bodem jednání pracovní skupiny byl návrh na zpracování "Plánu odpadového hospodářství pro Liberecký kraj". Tento plán je předpokládán připravovaným zákonem o odpadech a je proto nutné jej připravit tak, aby co nejlépe reflektoval specifika Liberec-

kého kraje, případně zkušenosti, které byly na jeho území získány a je dobré je využít. Ing. Vyšejnová proto bude tlumočit požadavek na iniciování zpracování tohoto plánu na radě Euroregionu Nisa, předpokládá se však, že iniciátorem zpracování bude Liberecký kraj.

Euro Iuvenis Sinfonica

- studentský orchestr Euroregionu Nisa sdružuje v současnosti více než sedmdesát mladých hudebníků.

Z české části ERN jich je 23, vesměs žáků Základní umělecké školy v Liberci.

Pro koncertní sezónu v roce 2001 má orchestr naplánovaný následující program:

- 17. ledna - Berlín
- 25. května - Boleslawiec
- 27. května - Krakow
- 3. června - Belford (Fran.)
- 19. června - Turnov
- 20. června - Görlitz
- 8. září - Zittau
- 21.-23. září - Weinheim

ROZVOJ CYKLOTURISTIKY V ERN I NADÁLE PRIORITY

Z iniciativy KČT a ERN vznikla myšlenka přeshraničního rozvoje cyklotras EUROREGIONU NISA. Koordinátorem těchto projektů se stala Agentura regionálního rozvoje v Liberci pro celou oblast cestovního ruchu - ČESKÝ SEVER.

Dnes již při ERN pracuje i mezinárodní pracovní skupina, která společně řeší propojení cyklotras v Německu, Polsku a v Čechách. Současně se hledají cesty k budování prvních cyklostezek, po kterých budou jezdit cyklisté - bezpečně a pohodlně - mimo silniční provoz a blíže přírodě, lesům a řekám. Velké zkušenosti mají v tomto směru odborníci v Sasku, kde jsou vytvořeny již desítky kilometrů cyklostezek s tím, že v místech bývalých lánů, pastevních areálů a v polích vznikají současně se stezkou i úžasné biokoridory. Nové cesty se osazují stromky v několika řadách a tak s občasnou lavičkou, odpočívadlem vznikají pro nás přímo naučné stezky. O to se budeme v Polsku i v Čechách pokoušet také a první nadějné úseky jsou již vytvořeny v povodí řeky Smědé ve Frýdlantském výběžku, podél Nisy v Liberci

a Hrádku nad Nisou. Velkým projektem i úspěchem je vyznačení přeshraničních cyklotras v celém Šluknovském výběžku. Zde opět vzniklo několik úseků na úrovni cyklostezky a v tomto programu se bude i nadále pokračovat. Důležitým prvkem je spolupráce a podpora našich partnerů z Naturschutzzentrum Neukirch, se kterými připravujeme další program spolupráce i na rok 2001 a další léta. Mezinárodní komise má připraven soubor cílů, kde se vyřeší i označování turistických a společenských středisek piktogramem. Připravujeme zařazení dálkových cyklotras do sítě EUROVELO. Hlavní osu tvoří cyklotrasa, která začíná u moře a podél Odry a dále Nisy končí u hranic v Žitavě. Nyní se již dokončují propojky dále na Liberec a počítá se s propojením až k pramenům Nisy nad Jabloncem nad Nisou. Velké projekty již vyhlásila polská strana a bude to propojení od Žitavy na Frýdlant - Nové Město pod Smrkem a podél Jizerských hor až do Krkonoš po severních úpatích hor. V Polsku má být i magistrála spojující velká města podhůří. U nás počítáme s pokračováním trasy od Správy na Tolštejně - k Novému Boru - České Lípě a dále na Prahu. Totéž je již rozpracováno i od Nisy - po úbočích Ještědu na Český Dub, Sychrov - Turnov - přes Jičín na Prahu. Podporu těmto projektům vyjádřilo jak vedení ERN, tak i KČT, okresy a většinou obcí.

Cyklotrasa podél Nisy

Původně byla vyznačena plechovou značkou KČT již v roce 1995, finanční zajištění poskytl Magistrát města Liberce - komise cestovního ruchu. Průběh trasy se postupně měnil a vylepšoval. Řádné vyznačení a číselné zařazení dle KČT bylo ukončeno a zkolaudováno na jaře 1990 (M. Těšina, finance z POV obec Chotyně, OkÚ Liberec).

Po vyznačení došlo k realizaci stavebních prací na Etapě I. a II. v Liberci a Hrádku nad Nisou, přičemž hlavním cílem bylo vybudování cyklostezky, která by trasu odklonila z komunikací a zajišťovala tak větší bezpečnost cyklistů. Realizace byla ukončena v září 2000 a první tříkilometrový úsek byl slavnostně otevřen.

V Hrádku byl vybudován výletní okruh Kristýna a napojení hraničních přechodů do Polska a Německa. Koncem roku byla dokončena úprava povrchu u úseku Hartava - Donín.

Podél toku Nisy tak vznikly dva první úseky cyklostezky, které se mají postupně propojit a vytvořit novou bezpečnou stezku pro cykloprovoz. Projekt je financován z programu Phare CBC 1997.

V současnosti je při Nise vyznačeno 28 km cyklotrasy, vybudovány jsou první úseky cyklostezek v souhrnné délce 6 km. Na německém území je podél řeky Nisy a dále podél Odry vybudován průtah cyklostezky až k moři o celkové délce 500 km. Konečný stav na našem území počítá s propojením až k pramenům Nisy u Jablonce nad Nisou.

Stávající a rozpracované cyklotrasy a cyklostezky v regionu Nisa

Český sever a stávající propojení i mimo hranici regionu.

- č. 14 - Hrádek nad Nisou - Liberec - 28 km
- č. 21 - Hřensko - Vysoká Lída - 11 km
- č. 211 - Hranice Rožany - Šluknov - Kytlice - 36 km
- č. 3006 - Liberec - Hejnice - Nové Město - pol. hranice - 35 km
- č. 3007 - Stráž p. R. - Osečná - Ještěd - 28 km
- č. 3008 - Machnín - Andělská hora - 2 km
- č. 3013 - Kytlice - Krásná Lída - Kyjov - 22 km
- č. 3014 - CLO Rumburk - Zahrady - Mikulášovice - Dolní Poustevna - 30 km
- č. 3015 - Kytlice - Tolstýn - D. Podluží - Varnsdorf - 17 km.
- č. 3016 - Smědava - Hejnice - Frýdlant - Andělka CLO 29 km
- č. 3029 - Vysoká Lída - Na Tokáni - U Sloupu - Vlčí Hora 19 km
- č. 3030 - Mezní Louka - Zadní Jeřichovice - Česká silnice 7 km
- č. 3031 - Doubice - Zadní Doubice - CLO - Brtníky 9 km
- č. 3032 - Kyjov - Zad. Doubnice - Kopec - Brtníky 11 km
- č. 3033 - Turist. most - silnice Vlčí Hora - Brtníky 4 km
- č. 3036 - Šimonovice - Radčice 29 km
- č. 3037 - Harcov - Rýnovice - Jablonec nad Nisou (přehrada) 6 km
- č. 3038 - Jeřmanice - Milíře - Rádlo - Jablonec n. N. 12 km
- č. 3039 - Andělka - Hrádek n. Nisou 38 km
- č. 3041 - Mikulášovice - Lipová - 16 km
- č. 3042 - Rumburk - Království - Šluknov - 17 km
- č. 3043 - Filipov - Šluknov - Lobendava - D. Poustevna - 36 km
- č. 3044 - Sychrov - Hodkovice n. M. - Dlouhý Most - 14 km

Dokonalé vyznačení je v Národním parku České Švýcarsko - cca 50 km. Základní síť v oblasti Šluknova nabízí 186 km obousměrně vyznačených cyklotras. Je zpracováno vyznačení tras v CHKO Jizerské hory - značící prvky jsou ve výrobě, vlastní označení je připraveno na jaro 2001. Vlastní síť cyklotras má také Český ráj o celkové délce 250km.

Miroslav Těšina
Agentura regionálního rozvoje, Liberec